

Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 1. novembra 1910.

Leto 40.

Poredni pač oblaki so!

Oblaki temnosivi vi,
oblaki nagajivi vi:
za goro tja odplavajte,
za goro tam postavajte;
nihče ne mara tu za vas,
nihče ne bara tu za vas;
saj zime mi še nočemo,
pomlad imeti hočemo!

Oblaki ne ubogajo,
se svetom mojim rogajo:
se semtertja porivajo
in gorko solnce skrivajo;
zdaj hladne solze točijo
in mokro zemljo močijo;
poredno zdaj se smejejo, —
viharja mrazi vejejo.

Čas pride: cvetke hirajo,
vetrovi v molu svirajo,
oblaki divje plešejo
in bele iskre krešejo
ter ž njimi vse pokrijejo,
naravo v led zavijejo:
poredni pač oblaki so,
prav kot otroci, taki so.

Jožef Zatoški.

Iz knjige sirot.

Josip Vandot.

XII.

Minila je zlata pomlad in prišlo je lepo poletje. Vsa polja so valovila v bogatih travah in visokih žitnih bilkah. Solnce je pripekalo s sivkastega neba; a večeri so bili hladni in prijetni.

Ob večerih je hodil Andrejec po vrtu. Lepo je bilo tam ob visokih grmih. Tako prijetno so šumeli listi ob gostih grmih in so dehtele rože po gredicah. S kanglo v roki je hodil Andrejec po vrtu in zalival različne gredice . . . Oj, v tem času pa sedi stric Grega pred leseno kočo tam na planini in kuha večerjo. Pastirji sedijo krog njega in poslušajo zlato povest, ki jo pripoveduje stric Grega, veliki planinski pastir. Dobro jim je pastirjem, in srce se jim smeje v sreči in prostosti. — Zakaj je vrgel on pastirsko palico strani in šel v tujino po žalost in nesrečo! Zakaj je šel!

Postavil je Andrejec kanglo na tla in se vsedel na klop. Glej, minilo je že pol leta in kaj se je naučil? Ničesar. Naravnost sovražil je tisto delo, ki mu ga je razkazoval mojster. Saj ni umel skoro nič. Vse potrpežljive besede gospodarjeve so padale na trdi kamen in niso obrodile nikakega sadu. Vedel je mojster dobro vse to; a gospa Amalija mu je poslala dečka, in v dolžnost si je štel, da ga izučí. Tako vsaj je rekel večkrat Andrejcu. In deček mu je mislil reči takrat: Pustite me, da grem na planino k stricu Gregi! Tam mi bo dobro.

A spomnil se je Andrejec gospe Amaliije. Kako bi bila žalostna, če bi prišel iz tujine! Veliko dobroto mu je izkazala, da ga je poslala v tujino, da se izučí. A slabo bi ji plačeval dobroto, če bi pustil vse in zbežal v domači kraj.

Zato pa se je silil Andrejec, z vsemi močmi se je silil k delu, ki ga je pričel sovražiti. Kako mu je bilo težko, je vedel le sam.

In potem razpor z gospo Nežičevo, pa vse samo zaradi razvajenega Slavkota! — Sedel je bil v soboto popoldne sam v delavnici in čistil zlat prstan. Pa je stopil k njemu Slavko in mu rekel zapovedujoče: „Daj mi prstan, da pogledam, kakšen je.“

„Ne dam ti ga,“ je odgovoril Andrejec. „Pa če se tudi na glavo postaviš! Da veš, ti Slavko.“

„S hribov si se priklatil, Gorjanec,“ je zavpil razsrjeni Slavko. „Ti meni ne boš tako odgovarjal!“

„Še premajhen si, ti Slavček, da bi se kregal s tabo,“ se mu je posmehal Andrejec. „Kar lepo pojdi v sobo in naredi nalogo, da jih ne dobiš v šoli po prstih.“

To pa je razjezilo Slavkota še bolj. Stopil je tik pred Andrejca in mu zagrozil: „Še eno tako besedo, pa boš videl!“ — In pokazal mu je svojo drobno pest.

Andrejec pa se je zasmel zaničljivo. „Pritlikavec si, Slavko, bore pritlikavec...“

Takrat pa je zamahnil Slavko z roko in udaril Andrejca po prstih. Prstan je pa padel na tla in se zakotalil pod mizo. Razjezilo je to Andrejca. Pograbil je Slavkoto za uho in ga stresel.

Zavpil je razvajenček, vrata so se odprla, in vstopila je naglo gospa Nežičeva. Videla je, kako je držal Andrejec njenega sinčka za uho, in razhudila se je. Udarila je Andrejca čez roko.

„Kaj, ti boš tepel našega Slavkoto?“ je rekla togotna. „Ti pritepenec, kdo ti je dovolil? Delaj rajši in se uči, da boš kaj znal! Že pol leta sedi tukaj, pa nisi za nobeno božjo reč.“

V Andrejcu se je zbudila nekdanja trmoglavost in upornost. Mirno je pogledal gospo v obraz in ji odgovoril: „Zakaj me ne pusti v miru? Glejte, prstan mi je izbil iz rok, da se je zakotalil pod mizo.“

„Saj ni res,“ se je oglasil Slavko. „Sam ga je vrgel na tla, potem pa me je pograbil za uho.“

„Ti, Slavko,“ je vzkipeł Andrejec, „ti lažeš kakor cigan! Lahko te je sram...“

„Kar tiho bodi!“ ga je prekinila gospa. „Ti ne boš nikogar poučeval... Pojdiva, Slavko, da poveva očetu vse, kako hudoben je ta Andrejec.“

In zatožila sta gospa in Slavko Andrejca gospodarju, pa tudi Andrejec mu je povedal vse. Oj, in oče je bil žalosten, ker je moral verjeti tujemu dečku bolj kakor lastnemu otroku. Poklical je Slavkoto in mu zagrozil, da pojde klečat, ako takoj ne pove resnice. Dolgo, dolgo se je zvijal Slavko, a nazadnje je le zmagal strah pred klečanjem.

„Jaz... jaz sem izbil Andrejcu prstan iz rok,“ je rekel jokavo. Žalostno ga je pogledal gospod Nežič in mu govoril karajoče:

„Tako daleč si že prišel, Slavko! Ali še vedno ne veš, kako grda je laž? Deset let si že star, pa še vedno ne veš tega. Kaj ti je storil Andrejec, da mu tako nagajaš? Sirota je in nima nikogar na svetu. Ti bi ga moral rad imeti, ker je revež; tako ga pa samo zaničuješ in mu nagajaš, kjerkoli moreš... A zdaj ti velim, da moraš prositi Andrejca odpuščanja. Roko mu moraš podati, da ostaneta prijatelja.“

Dolgo, dolgo se je obotavljal Slavko. A ker je videl očetov strogi obraz, se je naposled vendar približal Andrejcu. V tla je gledal in mu molil desnico. Prijel jo je Andrejec, in Slavko je zamrmral komaj slišno: „Odpušti!“ ...

Težko je bilo to mlademu razvajenčku. Sram ga je bilo, in splazil se je tiho in povešenih oči iz sobe.

Zdelo se je, da se je od tistega dne Slavko poboljšal. Nič več ni nagajal Andrejcu; celo prijazen je bil z njim in je govoril z njim večkrat dobre besede. Toda Andrejec je dobro vedel, da mu dela Slavko za hrbtom vse druge reči. Mami ga toži, kadar more; za njim gleda vedno, če bi storil kaj napačnega, da ga zatoži potem očetu.

To pa je bilo Andrejcu zelo neprijetno. Sicer je imel čisto vest in se ni bal ničesar. Toda mučno mu je bilo, če je pomislil, da gleda Slavko vedno za njim in ve za vsak njegov korak. Postal je oprezen in nezaupen. Nikamor ni šel; samo ob večerih je stopil dol na vrt. Zalival je rožam in mislil grenke misli. Sam sebi se je zdel kakor ptič, kateremu so porezali peruti in ga zaprli v ozko kletko. Oj, da bi mogel! Pohitel bi na daljne planine in tam bi bil prost in vesel. Dobro bi mu bilo in srečen bi bil tako, če bi stal tam gori na skali, naslonjen na pastirsko palico, in gledal za svojo čredo.

Ob nedeljah popoldne pa je sedel na griču kraj mesta in gledal na daljne planine. Vedno bolj si je želel tja gori in težko, tako težko mu je bilo v tujini! Kolikokrat je že stopil z griča, da bi se napotil kar naprej proti planinam. Toda misel na gospo Amalijo mu je ustavila korak. Kaj bo rekla dobra gospa, če se povrne? Žalostna bo, ker ji tako vračuje dobrote.

In vrnil se je Andrejec v svojo tiho sobico in živel žalostno in neprijetno življenje.

Neko nedeljo pa sta se odpeljala gospod in gospa vun na deželo, in Andrejec in Slavko sta ostala sama doma. Popoldne pa je šel Andrejec spet na hrib, a spremljal ga je Slavko. Sedel je Andrejec na kamnu in gledal na daljne planine. A Slavko ga je motil s tem, da je skakal vedno okrog njega in ga potezal za suknjič.

„Daj mir, Slavko,“ ga je prosil Andrejec. A Slavko se mu je posmehal, strgal mu klobuk z glave in ga vrgel dol v grmovje. Mirno je vstal Andrejec in šel iskat klobuk. Kmalu se je vrnil in se vsedel nazaj na kamen. Besedice ni rekel, ampak se je zagledal spet v svoje drage planine.

Slavko ga je gledal nekaj časa od strani. Potem se mu je pa spet približal in pričel skakati okrog njega. Nevoljen je postal Andrejec in ga prosil vnovič:

„Daj mi mir, Slavko!“

A Slavko se je smejal in mu govoril: „Ne dam ti miru! Pa samo zaraditega ti ga ne dam, ker to hočeš.“

Zaletel se je od strani v Andrejca in ga prevrnil s kamna. Pa se je razjezil Andrejec. Hitro se je pobral s tal in skočil proti Slavku. Nagajivec se mu je hotel umakniti, a izpotaknil se je ob visoko travo in zadel ob kamen.

Zaječal je Slavko in zajokal. Z lica se mu je udrla kri, oj, gosta in rdeča kri! Prestrašen je videl Andrejec vse to in si ni vedel pomagati. A kmalu je vstal Slavko. Z robcem si je zatiskal ranjeno lice in jokal obupno. Približal se mu je Andrejec, da bi mu pomagal. A Slavko ga je sunil v prsa in zavpil:

„Strani, hudobnež! . . . Le počakaj, ko prideš domov! Vse bom povedal očetu — zaprt boš, zaprt! Da boš vedel, me drugokrat metati ob kamen . . . Le počakaj!“

In hitel je Slavko po hribu navzdol in glasno jokal. Andrejec je pa stal vrh hriba in gledal za njim. Še enkrat se je ustavil Slavko tam doli pod hribom. S pestjo je zažugal Andrejcu in izginil potem v širnem drevoredu.

Andrejcu se je smilil ta paglavec. Rad bi mu bil pomagal, a Slavko je zavrnil tako sirovo njegovo pomoč. Doma bo povedal, da ga je vrgel ta gorjanec nalašč ob kamen. A ničesar mu ni storil; miren in priden je bil. Pa ga je zgrabil Andrejec in vrgel ob kamen! Verjela mu bo gospa, in tudi gospod mu bo morebiti verjel. Oj, in potem bo hudo Andrejcu! — Pred odhodom mu je še naročal gospod, naj pazi na Slavkota. Lepo je pazil nanj! Krvav in potolčen po obrazu stopi Slavko pred očeta in mu poreče: „Glejte, tako je pazil name! — Ob kamen me je vrgel tam na hribu, jaz mu pa nisem storil nič žalega. Priden sem bil . . .“

Gospod in gospa mu bodeta verjela, in Andrejcu se bo godilo slabo. Gospa ga ne bo pogledala več s prijaznim očesom, gospod pa bo ravnal strogo z njim. Nič več mu ne bo potrpežljivo kazal ene in iste reči po dvakrat ali trikrat. Kratko mu bo pokazal enkrat in mu zagrozil: „Tako naredi, če ne . . .“ Grdo ga bo pogledal in se bo obrnil potem od njega.

In Andrejec je že videl pred sabo neznosno prihodnje življenje. Že zdaj se je mučil toliko z delom, ki ga ni mogel razumeti in tudi ni imel veselja zanj. A kaj šele zanaprej! Izgubil bo gospodarjevo prijaznost — edini on ga je imel rad v tujini. A zdaj je minilo tudi to — neznosni bodo dnevi, ki pridejo.

„Kaj pa, če bi se ne vrnil več v mesto?“ je pomislil naenkrat Andrejec. „Kaj pa, če bi šel na pot proti planinam? Pastirsko palico poberem s tal in stopim pred strica Grego.“

Kar nenadoma je prišla Andrejcu ta misel, in spomnil se je besed, ki mu jih je govoril stric Grega v slovo. „Andrejec,“ je dejal takrat stric Grega, „če ti bo hudo, če te vse zapusti na svetu, takrat se pa spomni strica Grege in pridi k njemu na planino . . .“

Teh besed se je spomnil zdaj Andrejec. Na daljne planine je pogledal: lepe so bile in so se smehljale iz daljave, kot bi ga klicale k sebi. Vzdrhtelo je dečkovo srce v silnem hrepenenju po domačih tratah in senožetih. Ne, niti minute ne ostane več v tujini, ki je tako mrzla in neprijazna! Na pot k belim snežnikom — na solčno planino k stricu Gregi! — Nazaj, nazaj v planinski raj!

In stekel je Andrejec po hribu navzdol in se ni več ozrl nazaj na mesto. Hitel je dol na cesto in zavil dalje po nji proti zelenemu gozdu. Vroče mu je bilo od prehitre hoje, a ni se ustavil, da bi si obrisal znoj s čela. Le dalje je spel proti planinam. V hladni gozd je prišel in tam se je ustavil in oddahnil. Pogledal je nazaj in videl kos mesta že daleč za hribom. Vesel je bil Andrejec, kakor že dolgo ne. Nič ni pomislil, da ga čaka še dolga, dolga pot. Samo to je mislil, da bo kmalu na solčni planini pri stricu Gregi. Oj, kako mu bo potožil o neprijazni tujini! Poslušal ga bo stric; smilil se mu bo, pa ga bo obdržal za vedno na planini.

Andrejec je stopal naprej. Ko se je pa pričelo mračiti, je dospel iz gozda v širno dolino. A ni ga bilo strah. Ko se je naredila noč, je prišel do kozolca. Prekrižal se je in se zavil v seno. Kmalu je mirno zaspal. Saj so bdele nad njim zlate zvezde in ga čuvale . . .

Ko se je prebudil drugo jutro, je ravno vstajalo solnce izza nizkih holmov. Vesel je poskočil Andrejec na noge in se napotil po ravni cesti dalje. Više in više se je dvigalo solnce, a Andrejec je spel čil in vesel skozi zeleno polje. Ljudje so delali tam; svetile so se kose in tuintam je zvenela vesela pesem. Pogledali so na samotnega dečka, a nihče mu ni rekel žalbesede. Precej se je že nagnilo solnce in že davno je moralo biti poldne. Takrat pa je začutil Andrejec glad. Oslabele so mu noge in truden je stopal dalje. Naposled je prišel do samotne hiše ob cesti. Na leseni klopi je sedel starček in gledal prihajajočega dečka.

„Dober dan, dedek,“ je pozdravil Andrejec in se ustavil pri starčku.

„Bog daj, popotni deček,“ je odzdravil starček in gledal zvedavo Andrejcu v obraz. Od nog do glave ga je premeril in ga vprašal potem:

„Odkod in kam te pelje pot, oj, mladi fant?“

„Iz mesta grem domov — daleč tja gor, kjer so snežniki,“ je odgovoril Andrejec. „Sirota sem in nimam nikogar, kamor bi se zatekel.“

Pokimal je starček z glavo. „Ej, dosti je takih, ki pridejo k naši hiši in pravijo, da so sirote. Pa so sleparji in hudobneži. Oj, dobro jih pozna Godežev ded, dobro! Kajti oči ima, ki vidijo globoko v srce.“

Še enkrat je pokimal Godežev ded in nadaljeval: „Tudi tebi vidim v srce in vem, da si pošten in siromak. Veš, Godežev ded ima radodarne roke, četudi nima dosti posvetnega blaga. A kar ima, vse rad da siromakom, da molijo za Martina... Pojdi z mano, popotni deček!“

Vstal je dedek in težko in sključeno je šel v hišo, opiraje se na palico. Začuden je stopal Andrejec za njim in prišel v vežo. Velik kos kruha je odrezal starček in zavil v papir svinjine. V žep jo je stlačil Andrejcu in mu stisnil v roko dve beli desetici.

„Daleč je še tvoj dom,“ je govoril. „Težko ti bo še, preden zagledaš planine, kajti siromak si... Medpotoma pa moli za našega Martina. Ravnotak je bil, kot si ti zdaj, ko je odšel v tujino. A dolgo, dolgo je že tega; menda že dvajset let... Šel je in ni se povrnil več. Sam Bog ve, kod tava in če je pozabil na dom. — Zdaj pa pojdi, popotni deček! Dolga je še tvoja pot — pa moli za našega Martina.“

Solzne so bile starčkove oči. Hitro je stisnil dečku roko in šel trudoma nazaj v hišo. Zaprl je vežne duri — in Andrejec je stal sam pred hišo. Niti zahvaliti se ni utegnil dobremu dedku. Nekaj časa je še stal pred hišo, misleč, da se še prikaže dedek. A ni ga bilo več.

Obrnil se je Andrejec nazaj na cesto in šel naprej. Z veliko slastjo je použival kruh in svinjino, ki mu jo je bil podaril dobri Godežev ded. Mislil je na njegove besede, a ni jih mogel razumeti. Samo to je vedel, da mora biti starček zelo nesrečen. Morda je imel sina ali vnuka, ki mu je bilo ime Martin. Šel je Martin v tujino; izgubil se je tam in ni prišel več domov. Sivi dedek ga pa čaka in moli za njega. Žalosten je, ker ne pride Martin od nikoder...

Daleč, daleč je že bilo mesto za Andrejcem. Niti gorâ ni videl več, ki so obkrožale ravnino, kjer je stalo tisto mesto. Do samotnega gozdčiča

je prišel Andrejec, kjer je žuborel potoček. Vsedel se je Andrejec na mah in zajel s prgiščem hladne vode. Gledal je potem dol, kjer je stala že precej daleč Godeževa hiša. Oj, ubogi, dobri dedek! Kako rad bi ga potolažil, če bi ga mogel! A ne more ga in drugega ne more storiti, kakor da mu izpolni željo, ki jo je izrekel starček pred njegovim odhodom: „Za Martina moli!“ —

Pokleknil je Andrejec na zeleni mah. Roke je sklenil in zroč v jasno nebo je molil:

„Pošlji, dobrotni Bog, ubogemu dedku tolažbe. Privedi mu dragega Martina iz mrzle tujine. Srečno ga pripelji domov, kakor tudi mene k dragim planinam. Na kolenih klečim tu in te prosim, dobrotni Bog...“

Lahno so žuboreli drobni valčki in se poigravali ob belem pesku. Solnce se je nižalo počasi k zelenim goram in komaj slišen vetrec je vel prek doline. Andrejec je pa klečal ob potočku in molil za Martinovo in za svojo srečno vrnitev...

XIII.

Razkropile so se bile ovce daleč po planini. Le daljno, komaj slišno zvončkljanje je naznanjalo staremu pastirju, da so nekje visoko nad njim. A treba jih bo poiskati in prignati nazaj v stajo. Pot pa je tako strma, in daleč, daleč morajo biti te presnete ovce! Postane stari pastir in si z rokavom obriše znoj z vročega čela. Vzdihnil je bridko in izpregovoril samprisebi:

„Star si že, Jozov Grega. Tudi ta pastirska palica ti je postala že betežna... Ej, brez pomoči ne gre, ne gre več! — Treba se ti bo stisniti kmalu v samotno izbico in živeti samzase in čakati smrti. Dosti si si prihranil, da ti ne bo treba stradati, dosti.“

Še enkrat potegne stari Grega z rokavom preko čela. Potem pa gre dalje navkreber. Skalna je bila pot in polna korenin, ki so štrlele iz zemlje. Izpotakne se Grega tuintam in vzdihne vsakokrat:

„Nič več nisi za rabo, Grega! Da bi imel vsaj pomočnika kakor druga leta... Saj pravim, čemu je bilo treba Andrejcu iti v tujino? Pri meni naj bi bil ostal, pri meni. Tako bi ga potreboval zdaj — bolj kot svojo desno roko... Pa mi ga je speljala ta tuja gospa in ga poslala v tujino, da se izpridi. Saj pravim, ubogi fant!“

In skoro ježen je bil Jozov Grega na gospo Amalijo. Čemu ga je pregovorila, da je šel fant od njega? Oj, stokrat rajši bi bil Andrejec pri njem na solnčni planini, kakor pa tam v daljnem svetu. Trdno je bil prepričan Grega o tem. Oj, pa zdaj bi ga rabil, rabil tako! Vsega ne zmore Grega sam, in tudi ne oba pastirja, ki sta z njim na planini. Manjka jim mlade moči, dečka jim manjka, ki bi jim zaganjal živino s strmih reber. A Andrejec je bil kakor ustvarjen za to... Pa ga je premotila gospa Amalija in ga pregovorila, da je šel v tujino! Na vse pozabi tam, tudi na planino, po kateri je nekoč tako hrepenel.

Pa je mislil Grega, da deček ne bo obstal v tujini. Tožilo se mu bo po domačem kraju in širnih pašnikih. Hudo mu bo, da se mu bo trgalo

srece. Pa bo pustil vse in prišel nazaj čez kratek čas. Na planino bo prišel in pomagal staremu Gregi.

Dolgo je mislil tako veliki planinski pastir. A minevali so tedni in meseci, in Andrejec se je še vedno držal v tujini. Nekoč je še povedala gospa Amalija, da se Andrejec dobro drži v daljnem svetu. Pisal ji je, da mu gre dobro, in naj pozdravi strica Grego.

„Zdaj ga pa ne bo več nazaj,“ je pomislil takrat stari pastir. „Zaman čakam nanj . . .“

In res — Andrejca ni bilo! Pravzaprav je bil Jozov Grega vesel, da se mu godi dobro. Rad ga je imel, kakor bi bil Andrejec njegovo lastno dete. A vendar se je bal, da ni to res, kar piše deček. Dobro ga je poznal in vedel, da Andrejec ne bo potožil nikoli, pa če bi mu še tako slabo predlo. Preveč je samsvoj in trmoglav, da bi tožil komu drugemu.

Tako je mislil stari Grega tudi danes, ko je sopihal po strmem bregu. Star je že bil in težak mu je že postal pastirski posel. Zato pa je tudi tako pogrešal Andrejca. Že je prišel do srede brega, ko zasliši visoko nad sabo vesel vrisk.

„Aha,“ pomisli, „to je Miha. Hvala Bogu!“

In zavpije Grega proti vrhu, držeč dlani blizu ust:

„Naženi ovce nazaj. Miha — oj, Miha!“

„Hoj, dobro!“ se odzove glas visoko tam gori. Vedno glasneje je postajalo zvončkljanje — in kmalu se je prikazala tropa ovac, ki je hitela po bregu navzdol. Za njo pa je sopel pastir Miha in jo priganjal z glasnimi klici.

Jozov Grega pa je šel nazaj h koči. Zakuril je na ognjišču in pristavil ponev. Kmalu se je začelo kaditi iz ponve, in prijeten duh je napolnil preprosto kuhinjo. Prišla sta pastirja Miha in Joža. Vsedla sta se na leseno klop kraj stene in čakala večerje. Solnce je ravno zašlo za gore; glave bližnjih snežnikov so žarele v čisti rdečici, in hladen veter je vel preko planine.

V veselem pogovoru so povečerjali trije pastirji. Potem pa so se vsedli pred kočo. Gledali so daleč doli v dolino in so ugibali, če se je zgodilo tam doli kaj novega. Kajti že štirinajst dni je minilo, da ni bil nihče v dolini. Nocoj pa se je spomnil tega stari Grega in se tudi spomnil, da jim primanjkuje tega in onega. Zato se je obrnil k pastirju, ki se je zval Joža, in mu rekel:

„Ti si najmlajši, Joža. Jutri moraš v dolino, da nam prineseš to in ono. V jutru zaženeš krave na Hude ravni in stopiš potem dol.“

„Dobro, pa pojdem,“ je pokimal Joža. Naštevai mu je nato Grega vse, kaj naj prinese s seboj. Poslušal ga je Joža, in ko je stari pastir končal, sta vstala z Miho in odšla na podstrešje spat.

Grega je ostal sam pred kočo. Zamislil se je globoko v svoje misli. Izza snežnikov je pogledal mesec in obsvetil s srebrno svetlobo mirne planine. Bila je krasna poletna noč. Tiho je bilo vse okrog; le gorski potoček, ki je padal nedaleč čez visok slap, je šumel enakomerno. Mesečni

žarki so obdali bele, ponosne skale s prozornim, srebrnim pajčolanom nekaj skrivnostnega. Morda so vstali škratje iz skritih špilj in kopljejo rumeno zlato? Morda pa plešejo zagorske vile v čarobnem gaju pod Škrlatico svoje kolo?

Gledal je stari pastir v to krasoto in srce mu je bilo mirno in srečno. Nikoli ni še stopil iz tega sveta; nikoli si ni želel v daljni svet. Saj je vedel, da v tujini ni dobro in ni sreče. Doma vlada mir in zadovoljnost, doma pod visokimi snežniki. — Tudi na Andrejca se je spomnil Grega tisti večer. Bog vé, če je siromak srečen in vesel?

Mislil je že vstati stari pastir in iti k počitku. A takrat se je dvignila tam za grmovjem človeška postava, in tih in proseč glas je prišel do njega: „Stric Grega...“

Začuden je pogledal stari pastir na grmovje in v svojem začudenju ni izpregovoril besedice. A takrat je ponovil neznanec že drugič njegovo ime. Glas je bil razločnejši in še bolj proseč.

„Stric Grega!“

Vesel je vstal starec in stopil v grmovje. Približal se mu je neznanec, in Grega ga je spoznal.

„Ti si, Andrejec?“ se je razveselil. „Raca na vodi! Kako pa ti prihajaš na planino? Saj si daleč, daleč v tujini. No, pa kaj takega!“

„Ne bodite hudi, stric Grega,“ je govoril deček. „Hudo mi je bilo v tujini. Pa sem pobegnil, ker sem si mislil, da najdem pri vas pomoči.“

„Hm,“ je dejal Grega, „saj sem si mislil, da pride tako. Torej se ti je godilo hudo? Pa si pisal, da ti je dobro v tujini.“

„Oj, gospe nisem hotel žalostiti,“ je odvrnil Andrejec. „Tako so bili dobri z mano.“

„Razumem, razumem,“ je pokimal stari pastir. „Oj, Andrejec, lačen si gotovo in utrujen od dolgega pota. Pojdi z mano v koč.“

In stopila sta v preprosto kuhinjo. Razpihal je Grega na ognjišču ogenj, in Andrejec se je stisnil k njemu, kajti zeblo ga je. Že ves večer je tičal tam za grmovjem, a se ni upal približati koči, ker se je bal drugih dveh pastirjev. Sočutno ga je gledal stari pastir, in zelo se mu je smilil mladi deček. Roko mu je položil na ramo in mu rekel:

„Nič se ne boj, Andrejec! Dokler živi stari Grega, se ti ni bati ničesar. Vedel sem, da ne ostaneš v tujini; vsak dan sem te pričakoval. No, nazadnje si pa le prišel.“

Hvaležno ga je pogledal Andrejec. Oj, zopet je pri dobrem stricu Gregi! Pozabljene so vse bridkosti, ki jih je moral okusiti v tujini in na dolgem potu. Pri stricu ostane zdaj vesel in srečen, in nikoli, nikoli več mu ne stopi noga v tujino. Na planino je prišel, kamor si je želel vedno, in na planini bo živel zdaj radostne in srečne dneve.

Stari pastir mu poda skledico mleka. Nadrobi mu vanj kruha. in Andrejec je jedel hlastno, kajti lačen je bil. Ko se je nasitil, je pričel pripovedovati o svojem življenju v tujini. O delu je pripovedoval, ki ga je sovražil, ker ga ni mogel razumeti in ni imel zanj veselja. O Slavkotu je

pravil in o svojem begu. Dolga je bila pot do domačega kraja; štiri dni je hodil, da je zagledal pred sabo bele snežnike. Jokal je od veselja, ko je zazrl rodno vas. A vendar se je je ognil in odšel v velikem ovinku proti planini, ker ga je bilo sram ljudi. Naravnost k stricu Gregi je hotel, zato pa se je napotil na planino in došel sem ravno takrat, ko je zahajalo solnce. Za grmovje se je skrila in se ni upal pokazati, ker se je bal, da bi ga ne zasmehovala Miha in Joža. Ko pa sta odšla pastirja, je poklical strica Grego.

Jozov Grega ga je poslušal molče. Ko je nehal deček, ga je vprašal: „Kaj pa zdaj, Andrejec? Kaj misliš zdaj?“

„Pri vas ostanem, če me ne boste zapodili,“ je odgovoril Andrejec in pogledal staremu pastirju prosiče v oči. In razveselilo se je starcu srce. Prijel je fanta za roko in mu govoril:

„Ne bom te zapodil. Potrebujem te, Andrejec. ker sem že star in so mi opešale noge. Pri meni ostaneš, dokler me Bog pusti živeti. Po meni pa podeduješ moj posel. Ne bo ti težko. Srečen boš in zadovoljen, samo če boš hotel, Andrejec, če boš hotel...“

Vesel in srečen se je oklenil Andrejec starčkove desnice. Ni mogel izpregovoriti besedice. Samo v oči mu je gledal hvaležno in ni vedel, kako bi se mu zahvalil.

„Oj, dobri stric Grega!... Dobri stric Grega!“

Tako je ponavljal in je bil vesel, da bi bil šel vun na planino in prepeval sam glasno, da bi se razlegalo na bele snežnike in tja dol v tiho dolino. Vse širom okrog bi vedelo, da je dosegel nocoj Andrejec svojo srečo, ki jo je iskal zaman v mrzli tujini. Na planino je prišel; oklenil se je strica Grege okrog vrata, kakor se je oklepal v davnih, davnih dneh svojega ljubega očeta, ki spi zdaj v hladnem grobu. Pa je našel zdaj Andrejec svojo srečo in morda, morda je ne izgubi več...

Visoko se je že dvignil mesec nad bele gore. A Jozov Grega in Andrejec sta se še vedno pogovarjala. Naposled pa se je jel dečka lotevati zaspanec. Izmučen je bil od dolgega pota, in noge so ga bolele. Stiskal se je k ognjišču in poslušal Grego, ki mu je pravil novice. Težke so mu postajale trepalnice, in komaj je še gledal. Veselo je prasketal ogenj, in stari pastr je pripovedoval zgovorno. Naposled se mu je zazdelo čudno, zakaj da Andrejec le molči. Nagnil se je bliže k njemu in se nasmehnil.

Mirno je sedel Andrejec kraj ognjišča. Glava se mu je nagnila na prsi in spal je, sladko spal. Luč svetlega ognja mu je padala ravno na lice. Spal je Andrejec in se smehljaj v sanjah. Saj je našel nocoj svojo srečo, pa bi se ne smehljaj!...

(Konec prih.)

Pot v cerkev.

(K слиki.)

Dva dogodka iz mojih otroških let sta mi posebno živo ostala v spominu. Še kot majhen deček sem moral pasti ovce na oddaljenem pašniku. To opravilo ni posebno prijetno; pa v delavnik se je že še izhajalo, toda v nedeljo in o praznikih se mi je zdelo čestokrat silno žalostno in bridkostno. Gledal sem oddaleč, kako so ljudje v dolgih vrstah veselo speli proti cerkvi k službi božji, jaz — ubogi pastirček — pa nisem mogel, nisem smel, ker mi je bila čreda v varstvo izročena!

Drugi dogodek je bil pa vesel. Ko sem v dobi svojega šolanja v Ljubljani prvokrat hodil v šenklavško cerkev k adventni svečanosti, se kar nisem mogel dovelj načuditi obilni razsvetljavi: lučca pri lučki na velikem lestencu v sredi cerkve in na lestencih ob velikem oltarju in druga obilna svečava — kako je to vzradostilo moje mlado srce! Dokaz je to, ker se mi še zdaj ponavlja v spominu, ko je že minilo več kot pol stoletja. Enako čarobno lepo se mi je zdelo v frančiškanski cerkvi pri večernih šmarnicah.

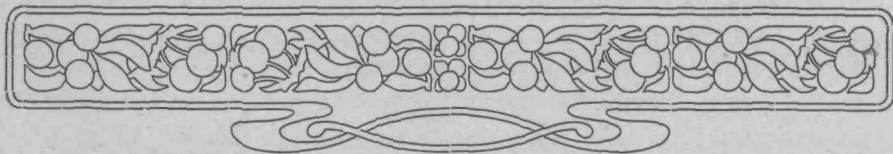
Zato se mi še zdaj posebno prikupni zdé oni ljudje, ki radi hodijo v cerkev ter se dostojno in modro vedejo v svetišču Gospodovem. In z veseljem zasledujem v zgodovini, kako so se odnekdaj najboljši ljudje odlikovali v tem, da so veselo hiteli v svetišče božje in tu prebili najlepše trenotku v življenju. Bogoljubni Izraelci, n. pr. so bili v pregnanstvu na tujem zato najbolj žalostni, ker niso mogli hoditi v tempelj. Ko so bili pa doma, so z veselim srcem potovali proti Jeruzalemu k običajnim svečanostim, dasi so nekateri imeli več dni hoda. Kakor v imenu vsega naroda je pobožni kralj David pel v psalmih: „Veselim se tega, ker mi pravijo: v Gospodovo hišo pojdemo ... Služite Gospodu v veselju; prihajajte pred njegovo obličje z radostjo!“ — Saj je Zveličarju samemu bilo tako potovanje v veliko radost. Saj je to skoro edina reč, ki nam jo sv. evangelij sporoča in natančneje opisuje v njegovem življenju do tridesetega leta: kako je radostno potoval kot dvanajstletni deček o velikonočnih praznikih v Jeruzalem ter je še tam ostal, ko so že vsi romarji odšli, in se tam tako nebeško modro vedel, da so se mu morali čuditi vsi učitelji v templju. Torej pot v hišo božjo je Zveličar najbolj počastil in proslavil izmed vseh mladostnih potov. Svoje javno delovanje v Jeruzalemu je pa tudi pričel s tem, da je s svetim ogorčenjem razgnal onečaščevalce svetega kraja. S tem je pokazal, da mu je nad vse drago lepo vedenje v svetišču Gospodovem.

Tudi še sedaj je ravno vedenje v cerkvi ločilno znamenje dobrih in slabih kristjanov. Pri mladini je pa to še posebno odločilno za vse prihodnje življenje ter se že naprej z neko gotovostjo lahko sklepa, ali bo dobro ali slabo, srečno ali nesrečno. Veliko zgledov bi vam lahko navedel v dokaz te resnice; a naj zadostuje le eden.

Sveti Anžgar, hamburški nadškof je nekoč prišel v samostan Turholt. Pod oknom stoječ je neko jutro opazoval tamošnje učence, ki so po šoli

Pot v cerkev.

šli v cerkev. Med mladinskim krdelom je bil deček, po imenu Rembert, škofu prav posebno všeč zaradi modrega, tihega in vzornega vedenja po poti v cerkev. Sveti škof je šel za otroki tudi v hišo božjo. Tu vidi, kako gre Rembert pobožno pred veliki oltar in pozdravi poln spoštovanja najsvetejši Zakrament; kako se nato zopet mirno vrne na svoj prostor ter pobožno opravlja svoje molitve in ima vedno oči uprte v mašnika pri oltarju. Vsled tega vzame sveti škof malega dečka k sebi in ga vzgoji za mašnika. Po smrti sv. Anžgarja je bil Rembert radi obilne učenosti in lepih čednosti izvoljen za nadškofa v Hamburgu.

Polh piše polhu.

Vsak dan, odkar si me zapustil, sem gledal v „pratiko“ in štel dneve, kdaj pride že vendar god sv. Simona in Jude. To sta zavetnika našega poljšjega rodu. Mislil sem si, če do takrat ohranim zdravo kožo, se mi ni treba več bati zanjo. In res, unesel sem jo vsem polharjem.

Čuj, moj dragi bratranec! Saj si ti menda edini še iz naše rodovine. Vse druge je doletela nemila smrt. Marsikaj enakega si že sam izkusil v svojem življenju, vendar morda ne toliko kot jaz. In zato ti pomalem opišem svoje bridke izkušnje.

Kakor veš, smo si bili sosedje. Vi ste stanovali v otlem deblu stare bukve in mi pred njo v prostorni jami. Šest bratcev in sestic nas je bilo. Vas menda eden manj. Na mehkem mahu smo se rodili, ki ga je nanesla skrbna mati v naše zavetišče. Ljubeče nas je dojila. Oče ji je moral donašati živeža. Sama mati ni utegnila. Mnogo smo ji prizadeli. Vedno nas je morala odevati s toplo odejo, da se niso premrazila naša gola telesca. Tisto leto je bilo dosti živeža. Tako je pravil naš oče, ko je prihajal domov s tovorom žira, želoda, lešnikov in lesnik. Dobro nas je živila mati, da smo hitro doraščali.

Neki večer sta šla mati in oče po hrane in sta rekla, da se oglasita tudi pri stricu, o katerem sploh nisem vedel, da ga imamo. To je bilo pri vas. Ko sta se vrnila, smo ju radovedno izpraševali o našem sorodstvu. Pravila sta nam o tebi in o tvojih bratcih. Natihoma sem sklenil, precej takrat, da pojdem enkrat do vas.

Drugi večer sta šla oče in mati zopet po živeža. Pustila sta nas same doma. Nista znala za mojo namero. Kmalu za njima jo krenem tudi jaz po temnih hodnikih našega gradišča. Jej, kako mi je zabliščalo v oko, ko sem stopil na prag! Take svetlobe ni bilo v našem stanovanju. Veliko kolo se je svetilo na nebu, in okrog je bilo še mnogo manjših lučic. Ko sem

tako opazoval okolico, pripraskajo še drugi moji bratci in sestrice za mano. Jezno sem jih zadrevil nazaj. A niso marali. Kmalu so bili zopet za mano. Jaz jim jo prasnem izpred nosa na bližnji gaber. Oj, to pa to! Bil sem v vršiču. Polno sladkega živeža je viselo krog mene. Ne bodi len, hitro sem jel hlatasti po zreli gabrovici. Kar naenkrat nekaj zašumi pod mano. Hitro splezam dol po deblu in ojoj! Moj bratec se je zvijal na tleh z zlomljeno nogo. Oče in mati sta tarnala poleg njega. Nemi strahu smo ga pobrali in odnesli v naše stanovanje. A to še ni bilo vse. Tej nesreči se je pridružila še druga, še hujša. Izmanjkalo je tudi ene sestrice tisti večer. Preveč se je bila oddaljila od doma, in kdo ve, kaj jo je ugrabilo. In vsega tega sem bil jaz kriv, ker sem bil doma za variha. Nekaj toplih mi je naložil oče po hrbtu, ker nisem ostal doma.

Skozi temni gozd je jel briti oster mraz, in tudi v naše stanovanje je pritulila včasih mrzla burja. Živeža je bilo vedno manj. Mesto sočnega žira sta nam donašala oče in mati le toplega mahu in listja, ter ga nastiljala po našem bivališču. Duri sta skoraj zamašila in nas vseh se je loteval dremoten spanec. Nesrečni bratec, ki se mu je pa noga precej dobro zazdravila, je prvi zadremal v temnem kotičku. Poleg njega so pospali še drugi trije in starši. Le jaz nisem mogel takoj zaspati. Skrbela me je sestra, ki je izginila ono usodno noč in se ni več vrnila. Naposled omaga tudi mene zaspanec...

Spali smo celo zimo. Že je brstela bukev in gaber nad našim zimoviščem. Solnce je grelo prijetno, ko smo zlezli neko popoldne s starši vun na prosto. Predramil nas je žuboreč potoček, ki je šumno curljal mimo naše hiše. Čudno se je nam to zdelo. Ni ga bilo namreč jeseni. Zato je pa tudi letos kmalu usahnil, ko se je zemlja nekoliko osušila.

Veselo življenje smo imeli potem. Nabirali smo si mladiči že sami živeža. Brezskrbno smo plezali po mogočnih deblih; spuščali se z drevesa na drevo in gugali.

Neko jasno noč, kakor več, smo prišli k vam na obisk. Takrat sem bil prvič v vašem stanovanju. Čisto drugačno je bilo kot naše. V orjaški rogovili smo se spustili skozi luknjo v žlambor stare bukve. Na dnu ste imeli lično in varno bivališče. Pozno v noč smo kramljali z vami. Naš dobri očka se je poslavljajal od vas s čudnimi besedami. Nisem jih prav umel. Dejal je: Morda se ne vidimo več. Meni ni šlo v glavo, zakaj ne.

Vroči dnevi poletja so minevali. Prihajal je jesenski otožni čas. Naš živež je vedno bolj dozoreval in vsak večer sem ga dobil dositega. Kar zaropoče neko popoldne nekaj pri vhodu v naše stanovanje. Vsi smo se prestrašili. V smrtnem strahu smo se stisnili v najskrivnejši kotiček. Ropotanje je prenehalo. Jaz, ki sem bil vedno najbolj razposajen, smuknem hitro proti vratom, pogledat, kaj je. Ojoj, kako sem se prestrašil. Star mož je sedel pri luknji, ki je držala v našo votlino, ter lepo zadelaval duri. Najprej je obložil vse s kamenjem, in le malo luknjo je pustil za izhod. Pa tudi to je rahlo primašil z mahom. Ko je končal, je vzdahnil: „Tako? Če le pajk ni, bodo jutri moji.“ Pa jaz nisem vedel, kdo.

Zvečer smo šli ponavadi po živeža. Prvi so šli oče. Malo so se ustavili pri vratih, pa porinili, in mah se je odvalil, da smo šli prosto na plen.

Drugi dan smo zopet dremali doma. Nič hudega nismo slutili. A proti večeru zopet nekaj zaškrtla pri vratih. Šlek, se začuje čez nekoliko časa. Nihče ne bi bil ganil v našem zavetju, da se niso jeli oglašati želodci. Naj velja, kar hoče — reko oče in se plazijo oprezno proti vratom. Nestrpno smo čakali, kaj bode.

Šlek, je zadonelo vnovič po votlini. Groza nas je obšla. Kaj se je pripetilo? Dolgo se ni nobeden upal iti pogledat, kaj je. Vendar je premagala mater skrb, da so šli gledat. Šlek, je brenknilo zopet. Nismo vedeli, kaj to pomeni in zakaj se nista vrnila oče in mati. Bratec z zlomljeno nogo, je imel menda največjo ljubezen do staršev. On je šel prvi pogledat k vratom. Zopet je šleknilo, in ni se vrnil.

Še štirje smo se stiskali v kotiček; a nobeden se ni upal iti pogledat. Drugi dan šele sem šel jaz k vratom. Zaprta so bila. Opazno odpahnem mah, in ni se mi pripetilo nič. Mož je namreč zamašil vhod zato, da se je prepričal, če je nas še kaj notri. In s tem, da smo odrinili mah, smo se izdali. Nato sem poklical še bratce, da smo šli zadné po hrane. Šli smo takrat mimo vašega stanovanja. Pogledal sem noter, pa nikogar ni bilo. Vsega preplašenega sem te dobil v vrhu bukve, kjer si mi pravil žalostno vest o smrti svojih dragih, ki jih je zadela enaka nesreča po zlobni roki, kakor moje starše in bratce.

Kakor veš, nisem hotel iti tisti večer spat v staro stanovanje. Tudi bratcem sem svetoval, naj ne hodijo. A niso me poslušali. Žalostno sva morala gledati z bukve, kako je prišel stari mož, nastavil past najprej pri luknji in potem nasadil na dolge palice čudne zavoječke in jih prislonil na bukove veje. Ta druga nastava je bila za naju. A nisva se dala speljati. Moje bratce pa je zlobnež pobiral drugega za drugim iz pasti. Še več večerov je prišel stari mož, ker je slišal vsako noč najino klestenje, a odhajal je vselej s praznimi samostrinami . . .

Burja je tulila skozi mogočne veje. Tedaj si bil ti že zapustil mojo okolico in se nastanil za tretjim gričem. Premalo je bilo obema živeža. Stari mož je zopet prišel loviti. Sedel je pri ognju in se oziral v gosto vejevje ter zdihoval: „Nič ne bo! Nocoj čakam zadnjič. Jutri bo sv. Simon in Juda, in s tem se konča polhanje. Nikdar nisem lovil po godu teh dveh svetnikov.“ Pobral je samostrine, storil križ čez ogenj in šel. Še tisti večer sem šel nazaj v staro stanovanje. Nevarnosti ni bilo več. Nekaj večerov sem še hodil na žir, želod in na gabrovico. A spanec se me loteva, a preden zaspim, ti pošiljam ta list in te vabim: pridi tudi ti v stari žlambor, da se morda drugo leto zopet vidiva.

Mokriški.

∴ LISTJE IN CVETJE ∴

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Cerkev.

Stare cerkve imajo dobre zvonove. (*Starih ljudi besede je treba poslušati.*)

Cerkev ni zajec. (*V cerkev ni treba hiteti, pravijo mrzli kristjani, saj ne bo bežala.*)

Prva v cerkvi, zadnja na plesu, sta dve cvetki v dekleškem vencu.

Kateri delajo v cerkvi največje križe, niso vselej najpobožnejši. (*Zunanost nas često krat vará.*)

Cerkev je, da se Bog moll, a ne, da so v njej zbori.

Cerkev ni nikoli tako polna, da bi še za župnika ne bilo prostora.

Kdor je najbližji cerkvi, pride zadnji k maši. (*Izkušnja uči to, ker misli, da ne more zamuditi, pa le zamudi. Obrne se lahko tudi na zamude pri drugih opravilih.*)

Kjer je Bog postavil cerkev, tudi hudič postavi svojo lopico. (*Naprave dobrih ljudi kaj radi izkušajo oškodovati hudobni.*)

Cerkev mora biti na sredi vasi. (*Za imenitne reči imeniten prostor!*)

Kdor prvi pride v cerkev, dobi najboljši prostor.

Kdor ima cerkev, ne potrebuje kapelice.

Reki: To se pravi, cerkev nositi okrog vasi. (*Najdaljšo in najtežavnejšo pot ukreniti.*)

Ta bi lahko nesel cerkev na prodaj. (*O jako močnem človeku.*)

Hodi rad v tisto cerkev, kjer s kozarci „vkup zvoni“.

Pusti cerkev stati, kjer je stala. (*Je miroljuben.*)

Ne vé, kje je cerkev. Ne vé, kakšna je cerkev odznotraj. (*O brezbožnem, zanemarjenem kristjanu!*)

Cerkve bi na njem zidali. (*Imajo veliko zaupanje do njega.*)

Z njim bi šli cerkev ropat. (*Če je kdo zeló zabit.*)

Bukvarna. Cena K 1'20. vezano K 2'—. Tudi ta zvezek je enako mikavno in zabavno pisan kakor poprejšnja dva. Poučen je pa še bolj, ker nam pojasnjuje, zakaj in kako je Alešovec popustil šole in postal nič manjši trpin, kot je bil v šolski dobi. Mladi čitalelj lahko razvidi, v čem naj ga posnema, česa pa naj se izogiblje v šolski dobi, da si zagotovi boljšo prihodnost.

2. Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 85'789 udov, to je 275 več kakor l. 1909. Podala je letos svojim članom naslednji književni dar: 1. *Slovenske legende*; 2. *Sveta spoved*, molitvenik; 3. *Zgodovina slovenskega naroda*; 4. *Drobne povesti*; 5. *Slovenske večernice*, 64. zvezek; 6. *Koledar*, za l. 1911. — V zameno ali v doplačilo pa se doda: 7. *Zgodbe sv. pisma*, 16. zvezek; 8. *Trije redovi*, povest. — Če se ozremo na število društvenikov, ali pa na število in obsežnost knjig, se moramo kar čuditi, koliko se dá doseči z združenimi močmi. Odbor je hotel ustreči raznovrstnim čitateljem, onim, ki si želijo resnega pouka v svetni ali bogoljubni vedi, pa tudi onim, ki si iščejo razvedrilnega berila v vezani ali nevezani besedi. Naj bi društveniki veliki dar, ki so ga prejeli za mali prispevek, tudi hvaležno porabili s pridnim čitanjem.

Naloga.

(Priobčil „Internus“.)

Pripišite vsaki izmed naslednjih besedi v začetku še eno črko, tako da tvorijo vse pripisane črke ime priljubljenega slovenskega pisatelja in mladino ljuba: **lep, istina, ves, rak, um, pos, las**. Vsaka tako nastala beseda mora seveda imeti svoj določen pomen. Katere črke je treba pripisati in kdo je oni pisatelj?

Šaljivo vprašanje.

(Priobčil „Internus“.)

Katerih ljudi kar nič ne gane tudi najlepša godba?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Novi listi in knjige.

1. *Jakoba Alešovca Izbrani spisi*. Priredil Jožef Volc. III. zvezek: *Kako sem se jaz likal*. 3. del. V Ljubljani 1910. Založila Katoliška

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s priložo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniki dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.